

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.3.2022
COM(2022) 91 final

2022/0069 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS

Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteen toteamisesta 20 päivänä heinäkuuta 2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Heinäkuun 20. päivänä 2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/55/EY soveltamisen aktivoiminen direktiivin 5 artiklassa tarkoitetulla neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon toteamiseksi ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamiseksi direktiivin säännösten mukaisesti

Venäjän federaation, jäljempänä 'Venäjä', aloitettua aseellisen hyökkäyksen Ukrainaan 24. helmikuuta 2022 Eurooppa-neuvosto tuomitsi tämän provosoimattoman ja perusteettoman hyökkäyksen ehdottoman jyrkästi samana päivänä antamissaan päätelmissä korostaen kansainvälisen oikeuden ja YK:n peruskirjan periaatteiden räikeää rikkomista sekä riskiä turvallisuudelle ja vakaudelle Euroopassa ja koko maailmassa. Eurooppa-neuvosto vaati Venäjää kunnioittamaan kaikilta osin Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä, mukaan lukien Ukrainan oikeus valita oma tiensä. EU:n jäsenvaltioiden valtion- ja hallitusten päämiehet vahvistivat myös, että Venäjä on yksin vastuussa hyökkäyksestään, joka aiheuttaa inhimillistä kärsimystä ja ihmishenkien menetyksiä, ja että se saatetaan teoistaan vastuuseen. Solidaarisuudesta Ukrainaa kohtaan Eurooppa-neuvosto sopi toisesta pakotepaketesta.

Eurooppa-neuvosto kehotti tässä yhteydessä edistämään varautumista koskevaa työtä kaikilla tasoilla ja erityisesti komissiota esittämään varautumistoimenpiteitä.

Sota sen ulkorajoilla vaikuttaa suoraan Euroopan unioniin erityisesti kasvattamalla muuttopainetta, kun tuhannet ihmiset hakevat suojaa EU:n jäsenvaltioista. Muutamassa päivässä, eli maaliskuun alkuun mennessä, Euroopan unioniin oli saapunut yli 650 000 siirtymään joutunutta henkilöä Puolan, Slovakian, Unkarin ja Romanian kautta. Näiden lukujen odotetaan vielä kasvavan. YK käynnisti humanitaarisen Flash Appeal -kampanjan Ukrainan suojelu- ja avustustarpeita varten sekä Ukrainan pakolaisia koskevan alueellisen toimintasuunnitelman, joka sisältää tarkempia tietoja niiden ihmisten määrästä, jotka tarvitsevat apua ja joille sitä kohdennetaan.

Ukrainalaiset eivät tarvitse viisumia EU:n alueelle tuloa varten.¹ Tämän vuoksi Ukrainan biometrinen passi on vapautettu viisumipakosta, kun he matkustavat EU:n alueelle. Niiden kokemusten perusteella, joita saatiin *Krimin* autonomisen tasavallan ja Sevastopolin kaupungin laittomasta liittämisestä Venäjään ja Itä-Ukrainan sodasta, on odotettavissa, että puolet Euroopan unioniin tulevista viisumivapaata matkustamista hyödyntävistä ukrainalaisista tulee Euroopan unioniin perheenjäsentensä luokse tai hakemaan työtä ja toinen puoli hakee kansainvälistä suojelua. Tilanteen kehityksestä riippuen EU:hun saapuu todennäköisesti huomattava määrä ihmisiä. Arvioiden mukaan aseellisen selkkauksen vuoksi siirtymään saattaa joutua 2,5–6,5 miljoonaa ihmistä, joista 1,2–3,2 miljoonaa saattaa hakea kansainvälistä suojelua. Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutettu arvioi, että pahimmassa tapauksessa Ukrainasta saattaa paeta jopa 4 miljoonaa ihmistä.

¹ Asetus (EU) 2018/1806, jossa luetellaan kolmannet maat, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ylittäessään jäsenvaltioiden ulkorajat (asetuksen liite D), ja kolmannet maat, joiden kansalaisia viisumipakko ei koske, kun on kyse enintään 90 päivän oleskelusta minkä tahansa 180 päivän jakson aikana (asetuksen liite II). Viisumivapautta sovelletaan henkilöihin, joilla on Ukrainan myöntämä kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) standardien mukainen biometrinen passi.

Edellä esitetyt luvut, sodan vakavuus ja sen läheisyys EU:n ulkorajoihin osoittavat, että Euroopan unionilla on todennäköisesti edessään tilanne, jossa unioniin saapuu joukoittain ukrainalaisia ja muita Ukrainassa konfliktin aikaan laillisesti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä, jotka joutuvat lähtemään Ukrainasta Venäjän aseellisen hyökkäyksen vuoksi.

Tähän tilanteeseen vastaamiseksi komissio esittää 20. heinäkuuta 2001 annetun tilapäistä suojelua koskevan direktiivin 2001/55/EY² perusteella ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi, jolla neuvosto voi todeta siirtymään joutuneiden ukrainalaisten ja muiden Ukrainassa konfliktin aikaan laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden joukoittaisen maahantulon olemassaolon.

Kyseinen direktiivi annettiin entisen Jugoslavian konfliktin jälkimainingeissa, jolloin Eurooppa joutui ensimmäistä kertaa toisen maailmansodan jälkeen kohtaamaan ihmisten joukoittaisia siirtymisiä, jotka johtuivat konfliktista Euroopassa. Sen tarkoituksena oli erityisesti edistää rasisien tasapuolista jakautumista, jotta voidaan yhdessä hallita Euroopan sisäisiä siirtymisiä antamalla välitöntä suojelua sotaa pakeneville henkilöille mutta välttämättä jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmien ylikuormittumisen. Tilapäistä suojelua koskevaan direktiiviin sisältyvien säännösten ja kansallisten täytäntöönpanotoimenpiteiden ansiosta jäsenvaltiot voisivat käsitellä Ukrainasta pakenevien henkilöiden maahantuloa hallitusti ja tehokkaasti kaikilta osin perusoikeuksia ja kansainvälisiä velvoitteita kunnioittaen.

Ehdotuksen tavoitteena on aktivoida tilapäistä suojelua koskevan direktiivin soveltaminen ja esittää direktiivin 5 artiklan mukaisesti tärkeimmät seikat, kuten kuvaus henkilöryhmistä, joihin tilapäistä suojelua sovelletaan, ja päivämäärä, josta alkaen tilapäistä suojelua olisi annettava. Kun neuvoston täytäntöönpanopäätös on hyväksytty, jäsenvaltioiden on sovellettava toimenpiteitä, joilla ne ovat saattaneet tilapäistä suojelua koskevan direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään, ja täytettävä siten direktiivin III luvussa säädetyt velvoitteensa tilapäistä suojelua saavia henkilöitä kohtaan.

Ehdotus sisältää tilapäisen suojelun tarjoamisen kolmelle ihmisryhmälle:

- Ukrainassa asuvat Ukrainan kansalaiset, jotka ovat joutuneet siirtymään Venäjän asevoimien 24. helmikuuta 2022 aloittaman hyökkäyksen seurauksena;
- Ukrainassa laillisesti oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset ja kansalaisuudettomat henkilöt, jotka ovat joutuneet siirtymään 24. helmikuuta 2022 alkaen Venäjän asevoimien tuona päivänä aloittaman hyökkäyksen seurauksena ja jotka eivät voi palata kotimaahansa tai kotiseudulleen turvallisesti ja pysyvästi kyseisessä maassa vallitsevan tilanteen vuoksi. Nämä saattavat olla henkilöitä, joilla oli pakolaisasema tai jotka saivat vastaavaa suojelua tai jotka olivat turvapaikanhakijoita Ukrainassa joukoittaiseen maahantuloon johtaneiden tapahtumien aikaan. Sellaisten kolmansien maiden kansalaisten, jotka oleskelivät Ukrainassa laillisesti ja pitkäaikaisesti joukoittaiseen maahantuloon johtaneiden tapahtumien aikaan, olisi saatava tilapäistä suojelua riippumatta siitä, voisivatko he palata kotimaahansa tai kotiseudulleen turvallisesti ja pysyvästi; ja
- kahden edellä mainitun ryhmän perheenjäseniä, jos perhe oli jo olemassa Ukrainassa joukoittaiseen maahantuloon liittyvien olosuhteiden aikaan, riippumatta siitä, voisiko perheenjäsen palata kotimaahansa turvallisesti ja pysyvästi. Neuvoston direktiivin 2001/55/EY mukaisesti perheenjäsenenä on pidettävä kahteen edellä mainittuun

² EYVL L 212, 7.8.2001, s. 12.

ryhmään kuuluvien henkilöiden aviopuolisoa tai heidän kanssaan pysyvässä suhteessa elävää avopuolisoa, jos avopuolisot asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännössä tai käytännössä rinnastetaan ulkomaalaisia koskevan lainsäädännön mukaan aviopuolisoihin; kahteen edellä mainittuun ryhmään kuuluvien henkilöiden tai heidän puolisonsa alaikäisiä naimattomia lapsia riippumatta siitä, ovatko he syntyneet avioliitossa vai sen ulkopuolella vai onko heidät adoptoitu; muita lähisukulaisia, jotka ovat asuneet yhdessä osana perhettä joukoittaiseen maahantuloon johtaneiden tapahtumien aikaan ja jotka olivat tuolloin täysin tai osittain riippuvaisia kahteen edellä mainittuun ryhmään kuuluvista henkilöistä.

Tilapäinen suojele on tässä tilanteessa asianmukainen väline. Kun otetaan huomioon Venäjän Ukrainaan hyökkäämisen poikkeuksellinen luonne ja joukoittaisen maahantulon laajuus, tilapäisen suojele on mahdolistettava nopeasti se, että siirtymään joutuneilla henkilöillä on kaikkialla unionissa yhdenmukaiset oikeudet, jotka tarjoavat asianmukaisen suojele tason, mukaan lukien oleskeluluvan, mahdollisuuden työskennellä toisen palveluksessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana, asianmukaisen majoituksen, tarvittavan sosiaalihuollon, lääketieteellisen tai muunlaisen hoidon ja riittävän toimeentulon. Yksin maahan tuleville alaikäisille tilapäisen suojele on lisäksi annettava mahdollisuus lailliseen holhoojaan. Alle 18-vuotiaiden henkilöiden olisi myös päästävä kouluun.

Tilapäisen suojele antaminen hyödyttäisi myös niitä jäsenvaltioita, joihin joukoittainen maahantulo kohdistuu, sillä tilapäiseen suojeleun liittyvien oikeuksien voi odottaa vähentävän kyseisten siirtymään joutuneiden henkilöiden tarvetta hakea välittömästi kansainvälistä suojele, mikä ylikuormittaisi asianomaisten jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmät, ja se vähentäisi näin ollen muodollisuudet minimiin tilanteen kiireellisyyden vuoksi. Tilapäistä suojeleä koskevaan direktiiviin sisältyvien toimenpiteiden ja kansallisten täytäntöönpanotoimenpiteiden ansiosta jäsenvaltiot voisivat siis käsitellä siirtymään joutuneiden henkilöiden maahantuloa hallitusti ja tehokkaasti kaikilta osin perusoikeuksia ja kansainvälisiä velvoitteita kunnioittaen.

Tilapäisen suojele on ansiosta jäsenvaltiot voisivat olla valmistautuneita tähänhetkiseen ja pian seuraavaan Ukrainasta siirtymään joutuneiden ja kansainvälistä suojeleä hakevien henkilöiden joukoittaiseen maahantuloon. Sen avulla jäsenvaltiot voisivat myös käsitellä viisumivapaasta matkustamisesta nauttineiden ukrainalaisten tilannetta heidän hakiessaan toisenlaista asemaa sen jälkeen, kun 90 päivän laillinen oleskeluoikeus unionissa on päättynyt. Vuoden 2014 kokemusten perusteella on odotettavissa, että monet alkavat siinä vaiheessa hakea kansainvälistä suojeleä ainoana vaihtoehtonaan. Näin ollen tämä ehdotus on myös vastaus Eurooppa-neuvoston kehoitukseen edistää valmistautumista ja valmiutta koskevaa työtä, ja se on osa unionin vastausta Venäjän aseellisesta hyökkäyksestä Ukrainaan johtuvaan muuttopaineeseen.

Lisäksi tilapäistä suojeleä koskevan direktiivin säännöksillä edistetään rasisuten tasapuolista jakautumista jäsenvaltioiden kesken Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden vastaanottamisen seurausten osalta. Viisumivapaasti matkustavat Ukrainan kansalaiset voivat EU:n alueelle päästyään liikkua siellä vapaasti, joten he voivat mennä eri puolilla Euroopan unionia jo asuvaan mittavaan ukrainalaiseen maahanmuuttajaväestöön kuuluvien perheidensä ja ystäviensä luokse, mikä tasapainottaa rasisuten jäsenvaltioiden välillä. Tämä auttaisi unionia ja sen jäsenvaltioita varmistamaan Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden muuttovirtojen tehokkaan ja hallitun käsittelyn Euroopan unionissa joukoittaisen maahantulon aikana.

Neuvoston täytäntöönpanopäätöksen ansiosta EU voi koordinoida ja seurata tiiviisti jäsenvaltioiden vastaanottovalmiutta ja ryhtyä tarvittaessa toimiin lisätuen antamiseksi. Direktiivissä edellytetään, että jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä ja vaihtavat tietoja tilapäisen suojelun täytäntöönpanon helpottamiseksi yhteistyössä komission kanssa. Tässä voidaan käyttää ”solidaarisuusfoorumia”, jolla jäsenvaltiot vaihtavat tietoja vastaanottovalmiuksistaan ja niiden alueella tilapäistä suojelua saavien henkilöiden määrästä. Tätä varten ehdotukseen sisältyy komission koordinoititehtävä. Lisäksi viime vuosina on perustettu erilaisia foorumeita jäsenvaltioiden välisen yhteistyön varmistamiseksi. Ehdotuksen mukaan näistä foorumeista olisi direktiivissä 2001/55/EY säädetyn hallinnollisen yhteistyön kannalta sopivin EU:n muuttoliikettä käsittelevä varautumis- ja kriisinhallintaverkosto (muuttoliikkeeseen liittyvää varautumista ja kriisien hallintaa koskevasta EU:n mekanismista 23. syyskuuta 2020 annetun komission suosituksen (EU) 2020/1366 mukaisesti).

Tilapäistä suojelua koskevan direktiivin antamisen jälkeisinä vuosina on perustettu useita EU:n virastoja tai vahvistettu niiden toimeksiantoja. Tästä syystä ehdotukseen on erikseen sisällytetty se, että komission on tehtävä yhteistyötä Euroopan raja- ja merivartioston (Frontex), Euroopan unionin turvapaikkaviraston ja Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston (Europol) kanssa, jotta tilannetta voidaan seurata ja tarkastella jatkuvasti.

Direktiivin 2001/55/EY mukaan tilapäinen suojelu kestää vuoden, ja jollei sitä lopeteta, sitä voidaan jatkaa ilman eri toimenpiteitä kuusi kuukautta kerrallaan enintään vuoden ajan. Komissio voi valvontatehtävässään ja direktiivin 2001/55/EY 6 artiklan mukaisesti milloin tahansa ehdottaa neuvostolle tilapäisen suojelun lopettamista sillä perusteella, että Ukrainan tilanne mahdollistaa tilapäisen suojelun saaneiden henkilöiden turvallisen ja pysyvän paluun. Komissio voi myös ehdottaa neuvostolle tilapäisen suojelun jatkamista, jos alkuperäisen ajanjakson ei katsota riittävän siihen, että jäsenvaltiot pystyisivät tehokkaasti hallitsemaan tilannetta, tai jos tilanne ei edelleenkään salli tilapäistä suojelua saavien henkilöiden turvallista paluuta Ukrainaan.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Ehdotus on täysin yhdenmukainen EU:n turvapaikkasäännösten kanssa, koska tilapäistä suojelua koskeva direktiivi on erottamaton osa Euroopan yhteistä turvapaikkajärjestelmää ja se on tarkoitettu poikkeustilanteisiin, joissa on kyse siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisesta maahantulosta, kuten nyt Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Lisäksi se vastaa täysin unionin tavoitetta luoda vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, joka on avoin niille, jotka joutuvat olosuhteiden pakosta oikeutetusti hakemaan kansainvälistä suojelua Euroopan unionista.

Ehdotuksen sisältö on myös syyskuussa 2020 hyväksytyyn muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen ja siihen liittyvien lainsäädäntöehdotusten mukainen. Komissio ehdotti muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen osana tilapäistä suojelua koskevan direktiivin kumoamista ja sen korvaamista parannetulla asetuksella, jossa säilytettäisiin tilapäisen suojelun käsite mutta otettaisiin laajemmin huomioon muuttoliike- ja turvapaikka-asioihin liittyvät kriisitilanteet ja ylivoimaiset esteet ja varmistettaisiin, että uudet eurooppalaiset välineet toimivat yhdenmukaisesti sopimuksen muodostaman uuden kokonaisvaltaisen lähestymistavan puitteissa. Koska asiaa koskevista lainsäädäntöehdotuksista kuitenkin vasta neuvotellaan eikä niiden pikaista hyväksymistä ole näköpiirissä, kriisitilanteita ja ylivoimaisia esteitä koskevaa asetusta ei voida hyödyntää Ukrainan kriisin välittömissä haasteissa. Tilapäistä suojelua koskeva direktiivi on voimassa oleva säännöstö, jonka avulla tilannetta voidaan käsitellä tehokkaasti ja oikeasuhteisesti.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Ehdotus vastaa täysin tarpeeseen säilyttää vahvat ulkorajat, koska jäsenvaltiot voivat sen ansiosta käsitellä mahdollisia kansainvälisen suojelun hakemuksia hallitusti ilman, että niiden turvapaikkajärjestelmät ylikuormittuvat, kun on kyse siirtymään joutuneiden ukrainalaisten joukoittaisesta maahantulosta. Näin vältetään ongelmat Euroopan unionin itäisillä ulkorajoilla sijaitsevilla rajanylityspaikoilla. Lisäksi se on linjassa unionin ulkoisten toimien, kuten EU:n pakotteiden ja muiden rajoittavien toimenpiteiden, kanssa, ja sitä olisi käytettävä rinnakkain niiden kanssa. Tämä ehdotus on osa kattavaa EU:n toimien kokonaisuutta, jolla vastataan Venäjän aseelliseen hyökkäykseen Ukraina.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISSUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Ehdotuksen oikeusperusta on vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteissa, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi 20 päivänä heinäkuuta 2001 annettu neuvoston direktiivi 2001/55/EY ja erityisesti sen 5 artikla.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevassa SEUT-sopimuksen V osastossa annetaan Euroopan unionille tiettyjä näihin asioihin liittyviä toimivaltuuksia. Näitä toimivaltuuksia on käytettävä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan mukaisesti, toisin sanoen ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin Euroopan unionin tasolla.

Tilanteen, jossa jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmien asianmukainen toiminta on vaarassa sen vuoksi, että Euroopan unionin naapurimaasta tulee joukoittain aseellisen selkkauksen alueilta paenneita henkilöitä, olisi katsottava vaikuttavan koko EU:hun ja edellyttävän siksi EU:n ratkaisuja ja EU:n tukea. Kaikkien jäsenvaltioiden on reagoitava nopeasti ja tuettava tosiasiallisesti tällaiseen joukoittaiseen maahantuloon vastaamista ja varmistettava samat standardit ja yhdenmukaiset oikeudet kaikkialla unionissa.

Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää EU:n tason toimia, koska ne ovat luonteeltaan valtioiden rajat ylittäviä. On selvää, että tätä yhteistä ongelmaa ei voida ratkaista yksittäisten jäsenvaltioiden toimilla, vaan tarvitaan yhteistä EU-linjaa.

Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saada aikaan tällaista yhteistä linjaa, vaan se voidaan ehdotetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Tämän vuoksi unionin on ryhdyttävä toimiin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti.

- **Suhteellisuusperiaate**

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan 4 kohdassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä neuvoston täytäntöönpanopäätösehdotuksessa kuvataan henkilöryhmä, johon sitä sovelletaan, sekä esitetään päivämäärä, josta alkaen tilapäistä suojelua annetaan, ja arvio siirtymään joutuvien henkilöiden määrästä.

Kaikki siirtymään joutuneiden ukrainalaisten joukoittaiseen maahantuloon liittyvän tilanteen ratkaisemiseksi ehdotettujen toimenpiteiden osatekijät on kuvattu selkeästi tilapäistä suojelua koskevassa direktiivissä ja ne rajoittuvat siihen, mikä on tarpeen sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot voivat hallita tilannetta asianmukaisesti ja tuloksellisesti ja samalla huolehtia kyseisten henkilöiden tasavertaisesta kohtelusta heille kuuluvien oikeuksien ja takeiden suhteen. Tilapäistä suojelua koskevan direktiivin vaatimusten mukaisesti toimenpiteiden kesto on myös rajattu. Toimenpiteet ovat tarpeen, jotta asianomaiset jäsenvaltiot voivat reagoida Euroopan unionin turvallisuuden ja vakauden vaarantavaan tilanteeseen Euroopan unionin itäisillä ulkorajoilla. Direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat soveltaa suotuisampia säännöksiä.

- **Toimintatavan valinta**

Neuvoston direktiivin 2001/55/EY 5 artiklassa edellytetään neuvoston täytäntöönpanopäätöstä, jotta voidaan todeta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanne ja antaa tilapäistä suojelua siirtymään joutuneille henkilöille.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTIEN TULOKSET

- **Näyttöön perustuva päätöksenteko**

Ehdotus on laadittu käsillä olevasta tilanteesta johtuen kiireellisenä. Ehdotus sisältää myös säännöksiä komission, jäsenvaltioiden ja EU:n virastojen välisestä yhteistyöstä sekä jäsenvaltioiden velvollisuudesta antaa asiaankuuluvia tietoja ja tilastoja EU:n muuttoliikettä käsittelevän varautumis- ja kriisinhallintaverkoston kautta. Näyttö väestön liikkeiden mahdollisesta laajuudesta perustuu tuoreimpiin tietoihin, jotka on jaettu EU:n muuttoliikettä käsittelevän varautumis- ja kriisinhallintaverkoston puitteissa. Skenaarioiden laadinnassa on käytetty lähtökohtana YK:n erityisjärjestöjen skenaarioita, jotka koskevat maan sisällä siirtymään joutuneita henkilöitä, sekä tietoja, joita on kerätty vuoden 2014 jälkeen koetuista väestön liikkeistä (sekä turvapaikanhakijat että laillinen muuttoliike) sekä eri skenaarioiden vaikutuspiiriin kuuluvien alueiden väestön koosta ja koostumuksesta (venäläiset/muut). Venäjän Ukrainassa toteuttamien toimien voimakkuudesta riippuen laadittiin viisi alustavaa skenaariota.

Skenaariossa D oletetaan, että aseellinen hyökkäys kohdistuu suureen osaan Ukrainasta, mukaan lukien kolme suurinta kaupunkia, Kiova, Harkova ja Odessa, kuten tällä hetkellä tapahtuu. Skenaariossa E oletetaan, että vihollisuudet lisääntyvät dramaattisesti ja ulottuvat koko maahan. Näiden skenaarioiden perusteella on odotettavissa, että Euroopan unioniin tulee 2,5–6,5 miljoonaa siirtymään joutunutta henkilöä. Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutettu arvioi, että pahimmassa tapauksessa Ukrainasta saattaa paeta jopa 4 miljoonaa ihmistä.

Kun otetaan huomioon oleskelulupiin ja kansainvälisen suojelun hakemuksiin liittyvät trendit vuoden 2014 tapahtumien jälkeen, noin puolet siirtymään joutuneista henkilöistä sulautuu todennäköisesti suuriin ukrainalaisyhteisöihin eri puolilla EU:ta ja hyödyntää laillisen maahanmuuton mahdollisuuksia pääasiassa mutta ei pelkästään ”perinteisissä” kohdemaissa (Puola, Tšekki, Saksa, Italia ja Espanja) rasittamatta näiden maiden vastaanottojärjestelmiä. Toinen puoli eli 1,2–3,5 miljoonaa henkilöä saattaa hakea kansainvälistä suojelua kahden vuoden aikana.

- **Sidosryhmien kuuleminen ja asiantuntijatiedon käyttö**

Kun Venäjän sotilaallinen väliintulo Ukrainassa alkoi näyttää mahdolliselta, komissio aktivoi säännöllisen seurantamekanismin muuttoliikettä käsittelevän varautumis- ja kriisinhallintaverkoston kautta kuullakseen jäsenvaltioita, Euroopan ulkosuhdehallintoa ja asiaankuuluvia EU:n virastoja ja jakaakseen säännöllisesti raportoitavia tietoja ja näkemyksiä. Komissio kuuli myös YK:n pakolaisasiain päävaltuutettua, joka on arvioinut tilannetta ja antanut tärkeää tietoa. Pakolaisasiain päävaltuutettu oli tyytyväinen monien jäsenvaltioiden ilmaisemaan tukeen direktiivin 2001/55/EY aktivoimiselle keinona tarjota välittömästi väliaikainen turvapaikka unionissa ja helpottaa vastuun jakamista Ukrainasta pakenevien ihmisten vastaanottamisesta Euroopan valtioiden kesken.

- **Perusoikeudet**

Ehdotuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita sekä kansainvälisen oikeuden velvoitteita, mukaan lukien Genevessä 28. heinäkuuta 1951 tehty pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna 31. tammikuuta 1967 tehdyllä New Yorkin pöytäkirjalla.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotuksen luonteen vuoksi mahdollisia talousarviovaikutuksia ei ole mahdollista arvioida etukäteen. Rahoitus otetaan nykyisten, muuttoliike-, turvapaikka- ja rajaturvallisuusasioihin keskittyvien EU:n rahoitusvälineiden vuosien 2014–2020 ja 2021–2027 määrärahoista. Komissio tutkii mahdollisuuksia hyödyntää sisäasioiden rahastoista saatavaa rahoitusta. Jos tilanne pahenee entisestään, vuosien 2021–2027 monivuotisesta rahoituskehiksestä saatavilla olevia varoja voitaisiin poikkeuksellisesti kohdentaa uudelleen. Jos ilmenee poikkeuksellisia lisätarpeita, voitaisiin käyttää vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehiksen joustomekanismeja.

5. LISÄTIEDOT

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

1 artiklassa vahvistetaan sellaisten siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanne, jotka ovat joutuneet lähtemään Ukrainasta aseellisen konfliktin seurauksena.

2 artiklassa kuvaillaan henkilöryhmät, joihin tilapäistä suojelua sovellettaisiin. Säännöksen mukaan tilapäistä suojelua annetaan Ukrainassa asuville Ukrainan kansalaisille, jotka ovat joutuneet siirtymään 24. helmikuuta 2022 tai sen jälkeen tuona päivänä alkaneen Venäjän asevoimien hyökkäyksen seurauksena. Direktiivin 2001/55/EY hengen noudattamiseksi 2 artiklan nojalla annetaan tilapäistä suojelua myös Ukrainassa laillisesti oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille ja kansalaisuudettomille henkilöille, jotka ovat joutuneet siirtymään 24. helmikuuta 2022 tai sen jälkeen ja jotka eivät voi palata kotimaahansa tai kotiseudulleen turvallisesti ja pysyvästi kyseisessä maassa vallitsevan tilanteen vuoksi. Nämä saattavat olla henkilöitä, joilla oli pakolaisasema tai jotka saivat vastaavaa suojelua tai jotka olivat turvapaikanhakijoita Ukrainassa joukoittaiseen maahantuloon johtaneiden tapahtumien aikaan. Kolmansien maiden kansalaisten, jotka oleskelivat Ukrainassa laillisesti ja pitkäaikaisesti joukoittaiseen maahantuloon johtaneiden tapahtumien aikaan, olisi saatava tilapäistä suojelua riippumatta siitä, voisivatko he palata kotimaahansa tai kotiseudulleen turvallisesti ja pysyvästi.

Koska on myös tärkeää säilyttää perheet yhtenäisinä ja välttää sitä, että saman perheen eri jäsenillä on erilainen asema, 2 artiklan nojalla annetaan tilapäistä suojelua myös perheenjäsenille, jos perhe oli jo olemassa Ukrainassa joukoittaiseen maahantuloon liittyvien olosuhteiden aikaan, vaikka perheenjäsen voisi palata kotimaahansa turvallisesti ja pysyvästi. Perheenjäsenenä on pidettävä tilapäistä suojelua saavan henkilön aviopuolisoa tai hänen kanssaan pysyvässä suhteessa elävää avopuolisoa, jos avopuolisot asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännössä tai käytännössä rinnastetaan ulkomaalaisia koskevan lainsäädännön mukaan aviopuolisoihin; tilapäistä suojelua saavan henkilön tai hänen puolisonsa alaikäisiä naimattomia lapsia riippumatta siitä, ovatko he syntyneet avioliitossa vai sen ulkopuolella vai onko heidät adoptoitu; ja muita lähisukulaisia, jotka ovat asuneet yhdessä osana perhettä joukoittaiseen maahantuloon liittyvien olosuhteiden aikaan ja jotka olivat tuolloin täysin tai osittain riippuvaisia tilapäistä suojelua saavasta henkilöstä.

3 artiklassa vahvistetaan, että EU:n muuttoliikettä käsittelevää varautumis- ja kriisinhallintaverkostoa käytetään pääfoorumina neuvoston direktiivin 2001/55/EY 27 artiklassa säädetyn hallinnollisen yhteistyön varmistamiseksi. Lisäksi siinä säädetään, että jäsenvaltioiden olisi edistettävä unionin yhteistä tilannetietoisuutta jakamalla asiaankuuluvia tietoja EU:n poliittisen kriisitoiminnan integroitujen järjestelyjen kautta ja konsultoitava tarvittaessa Euroopan ulkosuhdehallintoa. Säännöksessä vahvistetaan myös, että komissiolla on koordinoitavaksi jäsenvaltioiden yhteistyön ja tietojenvaihdon varmistamiseksi erityisesti kunkin jäsenvaltion vastaanottovalmiuksien seuraamisen ja lisätuen tarpeen määrittämisen osalta. Tätä varten komissio seuraa ja tarkastelee tilannetta jatkuvasti yhteistyössä jäsenvaltioiden, Euroopan raja- ja merivartioston (Frontex), Euroopan unionin turvapaikkaviraston ja Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston (Europol) kanssa. Lisäksi näiden EU:n virastojen olisi tuettava jäsenvaltioita.

4 artiklassa säädetään tilanteen poikkeuksellisuuden ja kiireellisyyden vuoksi, että neuvoston täytäntöönpanopäätös tulee voimaan sinä päivänä, jona se julkaistaan.

Ehdotus

NEUVOSTON TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS**Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteen toteamisesta 20 päivänä heinäkuuta 2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteissa ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi 20 päivänä heinäkuuta 2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/55/EY³ ja erityisesti sen 5 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Venäjän asevoimat käynnistivät 24 päivänä helmikuuta 2022 laajamittaisen hyökkäyksen Ukrainaa vastaan useista paikoista Venäjän federaatiosta, Valko-Venäjältä ja Ukrainan alueilta, jotka eivät ole sen hallituksen hallinnassa.
- (2) Sen vuoksi huomattava osa Ukrainaa on nyt aseellisen konfliktin aluetta, jolta on paennut tuhansia ihmisiä.
- (3) Hyökkäyksen alettua Eurooppa-neuvosto tuomitsi 24 päivänä helmikuuta 2022 antamissaan päätelmissä Venäjän provosoimattoman ja perusteettoman aseellisen hyökkäyksen Ukrainaan ehdottoman jyrkästi korostaen kansainvälisen oikeuden ja YK:n peruskirjan periaatteiden räikeää rikkomista, jolla pyritään heikentämään turvallisuutta ja vakautta Euroopassa ja maailmanlaajuisesti. Eurooppa-neuvosto vaati Venäjää kunnioittamaan kaikilta osin Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä, mukaan lukien Ukrainan oikeus valita oma tiensä. Eurooppa-neuvosto vahvisti myös, että Venäjä on yksin vastuussa hyökkäyksestään, joka aiheuttaa inhimillistä kärsimystä ja ihmishenkien menetyksiä, ja että se saatetaan teoistaan vastuuseen. Solidaarisuudesta Ukrainaa kohtaan Eurooppa-neuvosto sopi toisesta pakotepaketista, kehotti edistämään varautumista koskevaa työtä kaikilla tasoilla ja kehotti erityisesti komissiota esittämään varautumistoimenpiteitä.
- (4) Unioni on osoittanut ja osoittaa jatkossakin tukevansa päättäväisesti Ukrainaa ja sen kansalaisia Venäjän federaation ennennäkemättömän aseellisen hyökkäyksen edessä. Tämä ehdotus on osa unionin vastausta muuttopaineeseen, jonka Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan aiheuttaa.
- (5) Konfliktilla on jo vaikutuksia unioniin muun muassa sen vuoksi, että sen itärajoille kohdistuu konfliktin edetessä todennäköisesti suuri muuttopaine. Maaliskuun

³ EYVL L 212, 7.8.2001, s. 12.

1 päivään mennessä Euroopan unioniin oli saapunut yli 650 000 siirtymään joutunutta henkilöä Puolan, Slovakian, Unkarin ja Romanian kautta. Lukujen odotetaan edelleen kasvavan.

- (6) Ukraina on lueteltu asetuksen (EU) 2018/1806⁴ liitteessä II, ja Ukrainan kansalaiset on vapautettu viisumivaatimuksesta jäsenvaltioiden ulkorajojen ylittämistä varten, kun on kyse enintään 90 päivän oleskelusta minkä tahansa 180 päivän jakson aikana. Niiden kokemusten perusteella, joita saatiin *Krimin* autonomisen tasavallan ja Sevastopolin kaupungin laittomasta liittämisestä Venäjään vuonna 2014 ja Itä-Ukrainan sodasta, on odotettavissa, että puolet unioniin tulevista lyhytaikaista oleskelua koskevaa viisumivapaata matkustamista hyödyntävistä ukrainalaisista tulee unioniin perheenjäsentensä luokse tai hakemaan työtä ja toinen puoli hakee kansainvälistä suojelua. Konfliktin kehittymisestä riippuen unioniin saapuu tämänhetkisten ennusteiden perusteella todennäköisesti hyvin suuri määrä ihmisiä, mahdollisesti 2,5–6,5 miljoonaa henkilöä, jotka ovat joutuneet siirtymään aseellisen konfliktin seurauksena, ja näistä 1,2–3,2 miljoonan ennakoidaan hakevan kansainvälistä suojelua. Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutettu arvioi, että pahimmassa tapauksessa Ukrainasta saattaa paeta jopa 4 miljoonaa ihmistä.
- (7) Nämä luvut osoittavat, että unioni joutuu todennäköisesti tilanteeseen, jossa unioniin tulee Ukrainasta suuri määrä siirtymään joutuneita henkilöitä, jotka eivät voi palata kotimaahansa tai kotiseudulleen Venäjän aseellisen hyökkäyksen vuoksi, ja että maahantulevien ihmisten määrä on niin suuri, että on myös olemassa selvä vaara, että jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmät eivät pysty käsittelemään sitä ilman, että siitä aiheutuu haittaa niiden tehokkaalle toiminnalle sekä asianomaisten henkilöiden ja muiden suojelua hakevien henkilöiden eduille.
- (8) YK on käynnistänyt humanitaarisen Flash Appeal -kampanjan Ukrainan suojelu- ja avustustarpeita varten sekä Ukrainan pakolaisia koskevan alueellisen toimintasuunnitelman, joka sisältää tarkempia tietoja niiden ihmisten määrästä, jotka tarvitsevat apua ja joille sitä kohdennetaan.
- (9) Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutettu oli tyytyväinen monien jäsenvaltioiden ilmaisemaan tukeen direktiivin 2001/55/EY aktivoimiselle keinona tarjota välitöntä ja väliaikaista suojaa unionissa ja helpottaa vastuun jakamista Ukrainasta pakenevien ihmisten vastaanottamisesta Euroopan valtioiden kesken.
- (10) Tähän tilanteeseen vastaamiseksi olisi todettava direktiivissä 2001/55/EY tarkoitettu siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanne ja annettava sen seurauksena tilapäistä suojelua kyseisille siirtymään joutuneille henkilöille.
- (11) Tämän täytäntöönpanopäätöksen tavoitteena on antaa tilapäistä suojelua Ukrainassa asuville Ukrainan kansalaisille, jotka ovat joutuneet siirtymään 24 päivänä helmikuuta 2022 tai sen jälkeen tuona päivänä alkaneen Venäjän asevoimien hyökkäyksen seurauksena. Direktiivin 2001/55/EY hengen noudattamiseksi tilapäistä suojelua olisi annettava myös Ukrainassa laillisesti oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat joutuneet siirtymään 24 päivänä helmikuuta 2022 tai sen jälkeen ja jotka eivät voi palata kotimaahansa tai kotiseudulleen turvallisesti ja pysyvästi kyseisessä maassa vallitsevan tilanteen vuoksi. Nämä saattavat olla henkilöitä, joilla oli pakolaisasema tai jotka saivat vastaavaa suojelua tai jotka olivat turvapaikanhakijoita

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1806, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, luettelon vahvistamisesta kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske (EUVL L 303, 28.11.2018, s. 39).

Ukrainassa joukoittaiseen maahantuloon johtaneiden tapahtumien aikaan. Lisäksi muihin kuin ukrainalaisiin kolmansien maiden kansalaisiin, jotka ovat oleskelleet pitkään Ukrainassa, ei tulisi soveltaa kotimaahan tai kotiseudulle palaamisen mahdollisuutta koskevaa edellytystä vaan myös heille olisi annettava tilapäistä suojelua. Lisäksi on tärkeää säilyttää perheiden yhtenäisyys ja välttää sitä, että saman perheen eri jäsenillä on erilainen asema. Sen vuoksi on tarpeen antaa tilapäistä suojelua myös perheenjäsenille, jos perhe oli jo olemassa Ukrainassa joukoittaiseen maahantuloon liittyvien olosuhteiden aikaan, riippumatta siitä, voisiko perheenjäsen palata kotimaahansa turvallisesti ja pysyvästi.

- (12) Tämän päätöksen soveltamisalan ulkopuolelle pitäisi kuitenkin jättää sellaiset muut kuin ukrainalaiset kolmansien maiden kansalaiset tai kansalaisuudettomat henkilöt, jotka voivat palata kotimaahansa tai kotiseudulle turvallisesti ja pysyvästi ja joita ei voida pitää Ukrainassa pitkään oleskelleina tai sellaisen henkilön perheenjäseninä, joka saa tilapäistä suojelua. Nämä saattavat olla kolmansien maiden kansalaisia, jotka opiskelivat tai työskentelivät Ukrainassa lyhytaikaisesti joukoittaiseen maahantuloon johtaneiden tapahtumien aikaan ja jotka voivat palata kotimaahansa turvallisesti. Tällaisille henkilöille olisi kuitenkin myönnettävä pääsy unioniin humanitaarisista syistä vaatimatta heiltä voimassa olevaa viisumia tai toimeentuloon tarvittavia varoja tai voimassa olevaa matkustusasiakirjaa, jotta varmistetaan turvallinen kauttakulku kotimaahan tai kotiseudulle palaamiseksi.
- (13) Direktiivin 2001/55/EY mukaisesti jäsenvaltiot voivat ulottaa tilapäisen suojelun myös muihin siirtymään joutuneisiin henkilöryhmiin kuin niihin, joihin sovelletaan tätä neuvoston päätöstä, silloin kun nämä ovat joutuneet siirtymään samoista syistä samasta kotimaasta tai samalta kotiseudulta. Siinä tapauksessa niiden olisi ilmoitettava tästä viipymättä neuvostolle ja komissiolle. Tässä yhteydessä jäsenvaltioita olisi kannustettava harkitsemaan tilapäisen suojelun ulottamista henkilöihin, jotka pakenivat Ukrainasta vähän ennen helmikuun 24 päivää 2022, kun jännitteet lisääntyivät, tai jotka olivat unionin alueella (esimerkiksi lomalla tai työhön liittyvistä syistä) juuri ennen kyseistä päivää ja jotka eivät aseellisen konfliktin seurauksena voi palata Ukrainaan.
- (14) Tilapäinen suojeleminen on tämänhetkisessä tilanteessa kaikkein asianmukaisin väline. Kun otetaan huomioon Venäjän federaation Ukrainaan hyökkäämisen poikkeuksellinen luonne ja joukoittaisen maahantulon laajuus, tilapäisen suojelun olisi mahdollistettava se, että siirtymään joutuneilla henkilöillä on kaikkialla unionissa yhdenmukaiset oikeudet, jotka tarjoavat asianmukaisen suojelun tason. Tilapäisen suojelun antaminen hyödyttäisi myös jäsenvaltioita, sillä tilapäiseen suojelemaan liittyvät oikeudet rajoittavat siirtymään joutuneiden henkilöiden tarvetta hakea välittömästi kansainvälistä suojelua ja siten riskiä asianomaisten jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmien ylikuormittumisesta, sillä ne vähentävät muodollisuudet minimiin tilanteen kiireellisyyden vuoksi. Lisäksi viisumivapaasti matkustavat Ukrainan kansalaiset voivat liikkua vapaasti unionin alueella sen jälkeen, kun heidät on päästetty alueelle 90 päivän ajaksi. Tällä perusteella he voivat valita jäsenvaltion, jossa he haluavat nauttia tilapäiseen suojelemaan liittyvistä oikeuksista, ja mennä eri puolilla unionia jo asuvaan mittavaan ukrainalaiseen maahanmuuttajaväestöön kuuluvien perheidensä ja ystäviensä luokse. Tämä tasapainottaa käytännössä rasisista jäsenvaltioiden välillä ja vähentää siten kansallisiin vastaanottojärjestelmiin kohdistuvaa painetta. Kun jäsenvaltio on myöntänyt oleskeluluvan direktiivin 2001/55/EY mukaisesti, tilapäistä suojelua saavan henkilön pitäisi voida hyödyntää tilapäiseen suojelemaan liittyviä oikeuksiaan ainoastaan siinä jäsenvaltiossa, joka myönsi oleskeluluvan, vaikka hänellä

onkin oikeus liikkua unionissa 90 päivän ajan 180 päivän jakson aikana. Tämä ei saisi rajoittaa jäsenvaltion mahdollisuutta päättää myöntää milloin tahansa oleskelulupa henkilöille, jotka saavat tilapäistä suojelua tämän täytäntöönpanopäätöksen nojalla.

- (15) Tämä päätös olisi yhteensopiva sellaisten kansallisten tilapäistä suojelua koskevien järjestelmien kanssa, joiden voidaan katsoa panevan direktiivin täytäntöön, ja sitä voidaan soveltaa niitä täydentäen. Jos jäsenvaltion kansallinen järjestelmä on direktiiviä edullisempi, jäsenvaltion olisi voitava jatkaa sen soveltamista, sillä direktiivin 2001/55/EY mukaisesti jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa suotuisampia edellytyksiä tilapäistä suojelua saaville henkilöille. Jos kansallinen järjestelmä kuitenkin on vähemmän suotuisa, jäsenvaltion olisi säädettävä direktiivissä säädetyistä lisäoikeuksista.
- (16) Direktiivissä 2001/55/EY otetaan asianmukaisesti huomioon velvollisuudet, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi ja sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi, sillä sen mukaan jäsenvaltiot voivat evätä tilapäisen suojelun siirtymään joutuneelta henkilöltä, jos on vakavaa aihetta epäillä, että hän on tehnyt rikoksen rauhaa vastaan, sotarikoksen tai rikoksen ihmisyyttä vastaan, sellaisena kuin nämä rikokset on määritelty tällaisia rikoksia koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa; tehnyt vakavan ei-poliittisen rikoksen vastaanottavan jäsenvaltion ulkopuolella ennen kun hänet on otettu tilapäistä suojelua saavana henkilönä kyseiseen jäsenvaltioon; tai syyllistynyt Yhdistyneiden Kansakuntien tarkoituksien ja periaatteiden vastaisiin tekoihin. Direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat myös evätä tilapäisen suojelun siirtymään joutuneelta henkilöltä, jos on riittäviä perusteita katsoa hänen olevan vaaraksi vastaanottavan jäsenvaltion turvallisuudelle tai vastaanottavan jäsenvaltion yhteisölle.
- (17) Tilapäistä suojelua myöntäessään jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tilapäistä suojelua saavien henkilöiden henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan Euroopan unionin tietosuojasäännöstössä ja erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679⁵ vahvistettuja vaatimuksia.
- (18) Tämän täytäntöönpanopäätöksen olisi mahdollistettava se, että unioni voi koordinoida ja seurata tiiviisti jäsenvaltioiden vastaanottovalmiutta ja ryhtyä tarvittaessa toimiin lisätuen antamiseksi. Direktiivissä 2001/55/EY edellytetään, että jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä ja vaihtavat tietoja tilapäisen suojelun täytäntöönpanon helpottamiseksi yhteistyössä komission kanssa. Tämä olisi tehtävä ”solidaarisuusfoorumilla”, jolla jäsenvaltiot vaihtavat tietoja vastaanottovalmiuksistaan ja niiden alueella tilapäistä suojelua saavien henkilöiden määrästä. Joidenkin jäsenvaltioiden EU:n muuttoliikettä käsittelevän varautumis- ja kriisinhallintaverkoston puitteissa toimittamien tietojen perusteella vastaanottokyky unionissa asuvien maahanmuuttajayhteisöjen vastaanottokyvyn lisäksi on tähän mennessä vähintään yli 310 000 henkilöä. Komission olisi otettava tätä tietojen vaihtoa varten koordinoititehtävä. Lisäksi viime vuosina on perustettu erilaisia foorumeita jäsenvaltioiden välisen yhteistyön varmistamiseksi. Näistä foorumeista neuvoston direktiivissä 2001/55/EY säädetyllä hallinnollisen yhteistyön kannalta asianmukaisin on EU:n muuttoliikettä käsittelevä varautumis- ja kriisinhallintaverkosto (komission suosituksen (EU) 2020/1366 mukaisesti). Jäsenvaltioita olisi myös kannustettava edistämään unionin yhteistä

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 11, 4.5.2016, s. 1).

tilannetietoisuutta jakamalla asiaankuuluvia tietoja EU:n poliittisen kriisitoiminnan integroitujen järjestelyjen (IPCR) kautta. Euroopan ulkosuhdehallintoa olisi konsultoitava tarvittaessa. Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden olisi myös tehtävä tiivistä yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun kanssa.

- (19) Direktiivin 2001/55/EY mukaisesti tilapäisen suojelun olisi kestävä aluksi vuoden. Jollei tilapäistä suojelua ole lopetettu direktiivin 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti, jaksoa olisi jatkettava ilman eri toimenpiteitä kuusi kuukautta kerrallaan enintään vuoden ajan. Komissio seuraa ja tarkastelee tilannetta jatkuvasti. Se voi milloin tahansa ehdottaa neuvostolle tilapäisen suojelun lopettamista sillä perusteella, että Ukrainan tilanne mahdollistaa tilapäistä suojelua saaneiden henkilöiden turvallisen ja pysyvän paluun, tai sen jatkamista enintään yhdellä vuodella.
- (20) Neuvoston direktiivin 2001/55/EY 24 artiklan soveltamiseksi viittausta päätöksellä 2000/596/EY perustettuun Euroopan pakolaisrahastoon olisi pidettävä viittauksena asetuksella (EU) 2021/1147 perustettuun turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoon. Kaikkia jäsenvaltioiden toimia tästä täytäntöönpanopäätöksestä johtuvien velvoitteiden noudattamiseksi tuetaan taloudellisesti unionin rahastoista. Myös monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 hätä- ja joustomekanismeista voidaan ottaa käyttöön varoja jäsenvaltioiden yksittäisiin kiireellisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Lisäksi unionin pelastuspalvelumekanismi on aktivoitu.⁶ Jäsenvaltiot voivat pyytää kyseisen mekanismin kautta tarvikkeita, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä niiden alueella olevien Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tarpeiden täyttämiseksi, ja saada osarahoitusta tällaisen avun antamiseen.
- (21) Direktiivin 2001/55/EY antamisen jälkeen on perustettu useita EU:n virastoja tai vahvistettu niiden toimeksiantoja. Tässä yhteydessä komission olisi tehtävä yhteistyötä Euroopan raja- ja merivartiostojen (Frontex), Euroopan unionin turvapaikkaviraston ja Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston (Europol) kanssa, jotta tilannetta voidaan seurata ja tarkastella jatkuvasti. Lisäksi Euroopan raja- ja merivartiostojen (Frontex), Euroopan unionin turvapaikkaviraston ja Europolin olisi annettava operatiivista tukea niiden apua pyytäneille jäsenvaltioille näiden auttamiseksi tilanteesta selviämiseksi, mukaan lukien tämän täytäntöönpanosäädöksen soveltamiseksi.
- (22) Tässä täytäntöönpanopäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet.
- (23) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 4 artiklan mukaisesti Irlanti on ilmoittanut 11 päivänä huhtikuuta 2003 päivätyllä kirjeellä haluavansa osallistua direktiivin 2001/55/EY hyväksymiseen ja soveltamiseen. Sen vuoksi tämä neuvoston täytäntöönpanopäätös sitoo Irlantia.
- (24) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän täytäntöönpanopäätöksen hyväksymiseen, päätös ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.
- (25) Tilanteen kiireellisyys huomioon ottaen tämän täytäntöönpanopäätöksen olisi tultava voimaan sinä päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*,

⁶ Slovakia aktivoi mekanismin 28 päivänä helmikuuta 2022.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Kohde

Todetaan Ukrainasta aseellisen konfliktin seurauksena siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon olemassaolo.

2 artikla

Henkilöt, joihin tilapäistä suojelua sovelletaan

1. Tätä päätöstä sovelletaan seuraaviin ryhmiin kuuluviin henkilöihin, jotka ovat joutuneet siirtymään 24 päivänä helmikuuta 2022 tai sen jälkeen tuona päivänä alkaneen Venäjän asevoimien hyökkäyksen seurauksena:
 - (a) Ukrainassa asuvat Ukrainan kansalaiset;
 - (b) Ukrainassa laillisesti oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset tai kansalaisuudettomat henkilöt, jotka eivät voi palata kotimaahansa tai kotiseudulleen turvallisesti ja pysyvästi.

Vaatimusta kyvyttömyydestä palata kotimaahan tai kotiseudulle turvallisesti ja pysyvästi ei sovelleta sellaisiin kolmansien maiden kansalaisiin tai kansalaisuudettomiin henkilöihin, jotka ovat oleskelleet Ukrainassa laillisesti ja pitkäaikaisesti;
 - (c) a ja b alakohdassa tarkoitettujen henkilöiden perheenjäsenet riippumatta siitä, voisiko perheenjäsen palata turvallisesti ja pysyvästi kotimaahansa tai kotiseudulleen.
2. Edellä olevan 1 kohdan c alakohdan soveltamiseksi seuraavia henkilöitä pidetään perheenjäseninä, jos perhe oli jo olemassa Ukrainassa joukoittaiseen maahantuloon liittyvien olosuhteiden aikaan:
 - (a) 1 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitetun henkilön aviopuoliso tai hänen kanssaan pysyvässä suhteessa elävä avopuoliso, jos avopuolisot asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännössä tai käytännössä rinnastetaan ulkomaalaisia koskevan lainsäädännön mukaan aviopuolisoihin;
 - (b) 1 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitetun henkilön tai hänen puolisonsa alaikäiset naimattomat lapset riippumatta siitä, ovatko he syntyneet avioliitossa vai sen ulkopuolella vai onko heidät adoptoitu;
 - (c) muut lähisukulaiset, jotka ovat asuneet yhdessä osana perhettä joukoittaiseen maahantuloon liittyvien olosuhteiden aikaan ja jotka olivat tuolloin täysin tai osittain riippuvaisia 1 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitetusta henkilöstä.

3 artikla

Yhteistyö ja seuranta

1. Direktiivin 2001/55/EY 27 artiklan soveltamiseksi jäsenvaltioiden on käytettävä EU:n muuttoliikettä käsittelevää varautumis- ja kriisinhallintaverkostoa suosituksen (EU) 2020/1366 mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi myös edistettävä unionin yhteistä tilannetietoisuutta jakamalla asiaankuuluvia tietoja EU:n poliittisen kriisitoiminnan integroitujen järjestelyjen kautta.

2. Komissio koordinoi jäsenvaltioiden yhteistyötä ja tietojenvaihtoa erityisesti kunkin jäsenvaltion vastaanottovalmiuksien seuraamisen ja lisätuen tarpeen määrittämisen osalta.

Tätä varten komissio seuraa ja tarkastelee tilannetta jatkuvasti yhteistyössä jäsenvaltioiden, Euroopan raja- ja merivartioston (Frontex), Euroopan unionin turvapaikkaviraston ja Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston (Europol) kanssa käyttäen edellä 1 kohdassa mainittua EU:n muuttoliikettä käsittelevää varautumis- ja kriisinhallintaverkostoa.

Lisäksi Euroopan raja- ja merivartioston (Frontex), Euroopan unionin turvapaikkaviraston ja Europolin on annettava operatiivista tukea niiden apua pyytäneille jäsenvaltioille näiden auttamiseksi tilanteesta selviämisessä, mukaan lukien tämän täytäntöönpanosäädöksen soveltamiseksi.

4 artikla

Tämä päätös tulee voimaan sinä päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*